

Психолого-педагогічні проблеми поширення інформаційно-комунікаційних технологій

Mgr Vitalii Litvin – НАПН – Львів (України)

Ur. w 1989 r. we Lwowie (Ukraina). W 2011 r. ukończył studia na Wydziale Architektury Narodowego Uniwersytetu "Politechnika Lwowska", magister architektury. W l. 2011-2012 pracował projektantem architektury. Od września 2012 roku do dziś aspirant działu dyscyplin przyrodniczo-matematycznych Lwowskiego naukowo- praktycznego centrum zawodowej edukacji Narodowej Akademii Nauk Pedagogicznych Ukrainy. Zainteresowania: problematyka pedagogiki zawodowej, informatyzacja edukacji, informacyjne kształcenie designerów, teleinformatyka kształcenia, informacyjne środowisko edukacyjne. Autor ok. 15 publikacji i artykułów z zakresu pedagogiki.

ВСТУП

Для сучасного світу і України зокрема, характерний активний розвиток нових медіа на основі інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ). Вони інтенсивно входять до кожної домівки та перетворюються на серйозний чинник впливу на молодь. Якщо раніше на формування способу життя підрастаючого покоління традиційно впливали сім'я, школа та оточення, в якому дитина перебуває та спілкується, то в урбанізованому, техногенному суспільстві все більш відчутним є вплив медіатехнологій на становлення, виховання та соціалізацію молоді. Межі сімейного простору розмиваються, втрачається його самодостатність і певна камерність. Продовжується зниження впливу на молодь Церкви. Спілкування в реальному житті витісняється засилам телебачення та Інтернету, комп'ютерними іграми, мобільними телефонами, використанням інших гаджетів, кількість яких невпинно зростає. Усе більше часу молоді люди проводять у цифрових соціальних мережах.

На думку експертів, рання залежність дітей від світу і культури суспільства дорослих (масо-

вої культури) виявляється, зокрема, у створенні власного інформаційно-медійного простору, представленого Інтернетом, електронними медіа, ЗМІ. З інтенсивним розвитком телебачення, лавиноподібним поступом новітніх засобів комунікації, індивід з ранніх років життя соціалізується набагато швидше, ніж це відбувалося ще кілька років тому. Цей факт має, безперечно, і позитивні, і суто негативні наслідки.

ОСНОВНІ НЕБЕЗПЕКИ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Глобальні телекомунікації в цілому сприяють розвитку критичного мислення, лаконічності, логіки у вираженні точок зору, творчого підходу до вирішення проблем. Однак надлишок інформації так само обеззброює людину, як її недостатність і невчасність, тому необґрунтоване використання медіа, особливо на основі ІКТ, може виявитись не лише не ефективним, а навіть шкідливим і згубним для правильного розвитку людини та її здібностей¹. Зокрема, характерна ознака впливу Інтернету на молодь – хаотичність і фрагментарність подразників та інформаційних

¹ Жалдак М. І. Педагогічний потенціал інформатизації навчального процесу // Розвиток педагогічної і психологічної наук в Україні 1992 – 2003 : зб. наук. пр. до 10-річчя АПН України / АПН України. – Ч. 1. – Харків: ОВС, 2002. – С. 371–383, с. 376.

блоків, неможливість формування на цій основі необхідного обсягу ключових компетенцій.

Глобальні мережі водночас із поширенням культури і знань зайняті «промиванням мізків», веденням інформаційних воєн, поєднанням правдивої інформації з наклепом і дезінформацією, комп'ютерними злочинами і порнографією. Розвинуті країни вкладають величезні кошти у критично важливі інфраструктури й регламентують діяльність суб'єктів Інтернету. Доктрини розвитку України мають враховувати глобалізацію інформаційно-телекомунікаційних систем, які вийшли з-під контролю на національному рівні. Розроблення та створення систем інформаційних технологій і програмного забезпечення перебувають уже на транснаціональному рівні. В основу їх покладено не патріотичні почуття, а бажання отримати зиск.

Небезпека ІКТ полягає у незахищеності від негативних впливів на індивідуальну та колективну свідомість і підсвідомість (напр., «25-ий кадр»), метою яких є маніпулювання психікою і свідомістю², пропаганда зразків масової культури, культури насильства, а наслідком – деградація духовних і моральних цінностей суспільства. На думку соціологів, під впливом аудіовізуальних і мультимедійних програм у підлітків від початку 80-х рр. ХХ ст. формується мислення, істотною рисою якого є гедоністичне і бездумне сприймання повідомлень з медіаджерел. По-суті, це перебування у власному світі, обмеженому улюбленими телепередачами, відео та комп'ютерними іграми, а тому загрозою, яку несуть медіа, є проблема масового ескапізму³. Систематичне занурення у віртуальну реальність шкідливо впливає на розвиток особистості, особливо дітей і підлітків, які ще не мають необхідного життєвого досвіду.

Занурюючись в інформаційний, віртуальний світ, підлітки часто не вдумуються в зміст медіаповідомлень, не здатні оцінити, проаналізувати й критично осмислити інформаційні потоки. Така ситуація призводить до поступового зниження потреби в набутті знань і вмінь, духовно-естетичному та фізичному розвитку, спілкуванні та взаємозбагаченні, контактуванні з прекрасним (природою, музикою, художнім мистецтвом тощо). Для певного прошарку молоді засоби інформації виконують, на жаль, лише розважальну або релаксаційну функцію. Потужні засоби масової інформації утверджують «культу сили замість культури розуму й чистоти моральних почуттів»⁴.

Зі стрімким розвитком ІКТ виникла величезна кількість проблем щодо розуміння прав і свобод громадянина в інформаційній сфері. Навіть на безпечних з першого погляду Інтернет-сторінках на молоду особистість очікують безліч загроз у вигляді нав'язливої реклами, спаму тощо. Стає актуальною проблема екології спілкування в соціальних мережах, зокрема протидія «мові ворожнечі». Адаже саме тут застосовуються найбільш гострі висловлювання, які часто носять ксенофобський, расистський характер, а молодь, яка у підлітковому віці часто перебуває в активному пошуку нових ідей, ідеалів, шукає способи самореалізації та самоідентифікації, неправильно інтерпретує почуті гасла, висловлювання чи побачені символи.

Недопущення використання засобів масової інформації з метою розпалювання расової, національної та релігійної ворожнечі закріплено у ст. 3 Закону України «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні», ст. 2 Закону України «Про телебачення та радіомовлення» та ст. 46 Закону України

² Почепцов Г. Г. Информационные войны / Г. Г. Почепцов. – М.: Рефл-бук; К.: Ваклер, 2001 – 576 с.

³ Робак В. Медіа-педагогіка: аналіз інноваційного зарубіжного досвіду / Робак Володимир // Діалог культур : Україна у світовому контексті : Філософія освіти : зб. наук. праць. – Львів : Сполом, 2002. – Вип. 8. – С. 70–92, с. 84.

⁴ Васянович Г. П. Педагогічна етика : навч.-метод. посібник / Григорій Петрович Васянович. – Львів: «Норма», 2005. – 344 с., с. 313.

«Про інформацію». З метою попередження розповсюдження ксенофобії, расистської та антисемітської інформації через комп'ютерні системи у квітні 2005 року Україна підписала Додатковий протокол до Конвенції про кіберзлочинність, який стосується криміналізації дій расистського та ксенофобського характеру, здійснених через комп'ютерні системи. Однак, на жаль, структуру пропонованої мас-медіа інформації визначають закони комерції. Якщо деформація дійсності дозволяє затримати увагу глядача, виробник не вагаючись вдається до цього. Незалежно, для якої вікової категорії призначене комерційне медіаповідомлення, як правило, в ньому переважають споживацькі, егоїстичні цінності.

Зважаючи на негативний вплив окремих ІКТ на формування цілісної соціальної особистості, зокрема багатьох комп'ютерних ігор, «мови ворожнечі» у соціальних мережах тощо, науковці висловлюють сумніви: чи існує в Україні державний контроль за характером інформації в ЗМІ та асортиментом комп'ютерних ігор, що потрапляють у продаж? Адаже правове регулювання медіа надзвичайно складне і потребує глибоких і тривалих досліджень⁵.

ПРОБЛЕМИ НАДМІРНОГО ВИКОРИСТАННЯ ІКТ

Питання впливу медіа на дитячу психіку все частіше опиняється в центрі уваги громадськості. Думки з цього приводу різні: з одного боку, нові медіа, зокрема на основі ІКТ, беззаперечно має позитивний вплив на формування молодшої людини, адже вони важливі та корисні в навчанні. З іншого – систематичне і тривале перебування в комп'ютерному інформаційному просторі

породжує низку різних проблем. Це зокрема:

- напруження зорових функцій на фоні нервово-емоційної напруги призводить до короткозорості, астигматизму тощо;
- несприятливий мікроклімат, шум, нерациональне освітлення, комп'ютерне випромінювання (електромагнітне, іонізуюче, електростатичне поле) викликають психічні розлади, порушення ендокринної та імунної систем;
- підвищені розумові та нервово-емоційні навантаження нерідко провокують розвиток вегетосудинних порушень за гіпертонічним типом;
- одноманітна поза тіла, коли рухається лише кисть руки, сприяють виникненню остеохондрозу шийного та поперекового відділів хребта, парезу, хронічних захворювань жовчовивідних шляхів тощо⁶.

Санітарно-гігієнічні та психофізіологічні проблеми, пов'язані з широким впровадженням засобів ІКТ набувають особливо важливого значення через різке погіршення здоров'я молоді. Як відомо, електронні пристрої створюють шкідливі для здоров'я людини електромагнітні поля, які деколи в кілька разів перевищують допустимі параметри електромагнітного випромінювання, особливо в комп'ютерних класах, де в одному приміщенні знаходяться десятки комп'ютерів з іншою технікою. За останніми дослідженнями окрім електромагнітного електронні й електромагнітні системи створюють ще й торсіонні (інформаційні) поля. Їх випромінювання викликає різке збільшення психоенергетичного навантаження з подальшим розвитком всіляких патологій: головного болю, роздратування, безсоння тощо. Негативний вплив на кору головного мозку можуть мати також бездротові технології передачі даних WiFi, а відсут-

⁵ Шелюх О. М. Деструктивний вплив нових медіа на сучасну молодь / О. М. Шелюх, Ю. Є. Шелюх // Інформаційно-телекомунікаційні технології в сучасній освіті : досвід, проблеми, перспективи. – Ч. 1. – Львів : ЛДУ БЖД, 2012. – С. 221–225, с. 223.

⁶ Лапаєнко С. В. Психолого-педагогічні умови використання комунікаційних технологій в системі професійної освіти / С. В. Лапаєнко, Ю. С. Красильник // Інформаційні та телекомунікаційні технології в сучасній освіті : досвід, проблеми, перспективи : зб. наук. праць. – Вип. 1. – Львів : ЛДУ БЖД, 2006. – С. 131–135, с. 135.

ність відповідних законодавчих норм в Україні в цій царині не дозволяє запобігти наслідкам дії різноманітних пристроїв на організм.

Згідно фізіолого-гігієнічних досліджень, при роботі з комп'ютерною технікою розумова працездатність учнів знижується обернено-пропорційно засвоєному обсягу навчальної інформації, зокрема сприйняття на 6 %, запам'ятовування на 10 %. Встановлено, що локальна втома зорового аналізатора користувачів при повністю автоматизованому навчанні відбувається в 2-3 рази інтенсивніше, ніж при традиційному. Основними причинами цих явищ є: збільшення навантаження на зоровий канал зв'язку; вичерпання емоційного заряду, що викликається початковою зустріччю з новим; накопичення негативних емоцій через можливі невдачі та неясності; сприйняття великої кількості нового навчального матеріалу, який може бути добре обдуманим, але не асимільованим первинною нервовою системою, а тому активно не використовується при отриманні наступних інформаційних порцій.

ПРОЯВИ АДИКТИВНОЇ ПОВЕДІНКИ МОЛОДІ ВНАСЛІДОК ЗЛОВЖИВАННЯ ІКТ

За даними сучасних міждисциплінарних досліджень психічного здоров'я учнів у 65-90 % дітей виявлені різного виду відхилення в нервово-психічному та мовному розвитку. Науковці пов'язують це з гіперінформацією, наростаючою роллю соціального стресу, що призводить до таких розладів як: емоційна нестійкість, підвищена збудливість, тривога, напруженість, конфліктність і агресивність дітей, зниження здатності до навчання. Як показує досвід, інформатизація все більш активно впли-

ває на формування психічних процесів. Заняття на комп'ютерах, безумовно, мають позитивний ефект: підвищують когнітивні здібності, кмітливість та уяву. У дітей, захоплених комп'ютерами, більш високі показники мотивації досягнень і саморозвитку. У той же час у них, як правило, низькі показники інтересів у гуманітарній сфері (музика, мистецтво, література), вони менше читають і майструють, не займаються спортом⁷.

Дослідники відзначають негативні результати впливу інформаційних технологій на психічні та соматичні структури людини. Через виникнення інформаційних перевантажень відбувається зміна статусу особистості (людина неадекватно оцінює себе та свої можливості) і статусу свідомості. Змінений стан свідомості зумовлює трансформації сприймання (зсув порогів, синестезії), переміни емоційного тону відчуттів і структури афектів, пам'яті (спонтанне вивільнення з пам'яті давно пережитих ситуацій, що іноді переходять у регресію поведінки), зміна сприйняття плину часу (уповільнення, прискорення, роздрібнення). Зміни стану свідомості стимулюють розвиток регресії поведінки, що психологи трактують як специфічну форму відходу індивіду від дійсності, повернення його на більш ранню стадію розвитку, до більш примітивних форм поведінки і мислення.

При неконтрольованому використанні ІКТ створюються сприятливі умови для формування особливої психічної залежності, яка за своїм проявом споріднена з іншими формами адиктивної поведінки (напр., зловживання алкоголю чи наркотиків)⁸. Переважно це стосується надмірного захоплення ігровими комп'ютерними програмами, які не несуть жодного навчального змісту та є шкідливими у психологічному плані.

⁷ Ветрова І. Г. Використання комп'ютерів у навчанні молодших школярів і його вплив на формування їхньої психіки / І. Г. Ветрова, В. А. Вербенко // Комп'ютер у школі та сім'ї. – 2001. – № 2. – С. 22–25, с. 23.

⁸ Маклаков Г. Ю. Медико-біологічні аспекти дистанційної освіти / Г. Ю. Маклаков // Теорія та методика навчання математики, фізики, інформатики. – Т. 3. – Кривий Ріг : Вид. відділ НМетАУ. – 2002. – С. 161–165, с. 161–162.

Сучасний кіберпростір розгортається у візуально-аудіальній площині. Для нього характерна відсутність соматичної складової (кінестетика гравця обмежується маніпулюванням пристроями, необхідними для керування грою: кнопки клавіатури, комп'ютерної миші чи джойстика). Віртуальний ігровий світ, на відміну від реального, відрізняється зворотністю подій; прогностичністю гри, наявністю здатностей, що не можливі в реальному житті, відсутністю фізичних законів і фізіологічних особливостей, а також базових потреб (наприклад, потреба в сні, відпочинку, їжі тощо). У віртуальному світі знімаються заборони й обмеження морально-етичного та соціального-правового планів (відсутність суспільних і правових законів, насильство, вбивство, руйнування).

Комп'ютерна гра у звичайному режимі передбачає короткочасне занурення індивіда у віртуальну реальність з метою зняття напруги, відволікання від повсякденних проблем. У разі патологічного відхилення індивід повертається в реальний світ на короткий відтинок часу, лише щоб задовольнити базові фізіологічні потреби. При цьому перебування гравця в кіберпросторі може досягати 18 год. на добу. Деякі комп'ютерні ігри за силою впливу на гравця настільки потужні, що сприяють інтеграції його свідомості з комп'ютером аж до втрати індивідуальності, повного самоототожнення гравця з комп'ютерними персонажами. Слід підкреслити, що особистісна дезадаптація, що виникає, також сприяє формуванню суїцидальної поведінки в залежних у випадку неможливості реалізації ціннісних установок. Комп'ютерна залежність впливає на особистість людини та викликає: емоційну й нервову перенапругу; астеноневротичні порушення; психо-емоційні порушення; сприяє виникненню комунікативних проблем; викликає порушення соціальної адаптації⁹.

Адиктиві відрізняють такі психологічні особливості, як:

- недостатня розвиненість саморегуляторних механізмів;
- порушення емоційного й вольового контролю;
- неадекватність самооцінки;
- імпульсивність поведінки;
- порушення в комунікативній сфері;
- несформованість адекватних схем поведінки;
- порушення самосприйняття внаслідок невідповідності реального й віртуального «Я»);
- проблеми соціальної адаптації¹⁰.

Особи, які страждають на ігрову залежність, мають, як правило, порушення емоційно-вольової, соціальної, міжособистісної, комунікативної сфер, проблеми соціальної адаптації. На стадії гіперзахопленості ігрова адикція вже є сформованою. Відбуваються зміни в різних сферах:

- *психічні* – порушення самооцінки, зміни самосприйняття внаслідок невідповідності реального й віртуального «Я», порушення самосвідомості, порушення вольового й емоційного контролю, зміна ціннісних установок тощо);
- *соматичні* – астеноневротичні порушення (підвищена стомлюваність, головний біль, дратівливість, неуважність, безпам'ятність, труднощі зосередження тощо), соматоморфні дисфункції вегетативної нервової системи (збій у роботі вегетативної нервової системи стосується серцево-судинної та дихальної систем, відбувається порушення в діяльності шлунково-кишкового тракту), функціональні порушення зору, порушення опорно-рухового апарату (біль у спині та шиї, синдром карпального каналу тощо), розлад діяльності шлунково-кишкового тракту унаслідок порушення режиму харчування, розлад діяльності нервової системи

⁹ Застосування телекомунікаційних засобів у навчальному процесі (психолого-педагогічні аспекти) : навч.-метод. посібник / авт. кол.; за ред. М. Л. Смільсон. – К. : Педагогічна думка, 2008. – 256 с., с. 213.

¹⁰ Там само.

внаслідок порушення режиму сну та відпочинку;

– *комунікативні* – порушення стосунків з оточуючими (внаслідок зниження товарищескості, підвищеної конфліктності, дратівливості, уразливості), самотність (внаслідок поверховості, формальності контактів з оточуючими), проблеми соціальної адаптації¹¹.

Найбільш помітний негативний вплив комп'ютерної залежності на соціальні якості людини; дружельюбність, відкритість, бажання спілкуватися, здатність співчуття до інших тощо. Якщо комп'ютерна залежність набуває вираженого характеру, спостерігається деградація соціальних зв'язків особистості й так звана соціальна дезадаптація людини, яка найчастіше розвивається в підлітків. На тлі дезадаптації й заглиблення в світ віртуальної реальності можуть з'явитися надлишкова агресивність і різного роду види антисоціальної поведінки. Вирішення проблеми Інтернет-залежності є складним і неоднозначним, потребують активних дій і комплексного підходу педагогів, психологів та інших фахівців. Проте в науковій літературі частіше розглядаються лише психологічні та медичні аспекти цієї проблеми, з педагогічної ж точки зору проблема залишається малодослідженою¹².

Прихильникам ІКТ хочеться, щоб їх потужні можливості були засобом формування морально-етичних принципів, освіченості, толерантності молодого покоління. Для цього, передусім, треба формувати культуру споживання медіа-ресурсу, щоб він виправдав очікування, щоб не допустити його руйнівного впливу на молоду людину, яка виховується як особистість і член суспільства. Безперечно,

велика відповідальність у цьому завданні покладається на соціальні інститути та державні структури. Та вважаємо, що батьки не повинні цілковито перекладати виховання дітей на освітні заклади чи, тим більше, соціальні мережі. Вони мають відповідально, у тому числі власним прикладом, формувати у своїх нащадків високу моральну культуру, яка відповідала б загальнолюдським цінностям, стандартам поведінки. Дуже важливо, коли в житті дитини створені реальні умови для її виховання та соціалізації через гуртки технічної та художньої творчості, заняття фізкультурою та спортом, участь у роботі громадських організацій, скаутських організацій, волонтерському русі тощо.

Спільна конструктивна діяльність, взаємодія, співтворчість найбільш ефективно впливають на становлення підлітків, покращують їхні навчальні досягнення. Батькам потрібно разом з дитиною вчитися користуватися новими медіа як цінним джерелом інформації. Слід дати молоді зрозуміти, що ІКТ – це засіб отримання інформації, особистісного та професійного зростання, розширення можливостей конструктивної самореалізації¹³.

ПРАВИЛА ВИКОРИСТАННЯ ІКТ У НАВЧАННІ ТА ПОВСЯКДЕННОМУ ЖИТТІ

У психо-фізіологічному плані досягнення високого рівня пізнавальної діяльності учнів і студентів при застосуванні інформаційних технологій навчання відбувається за рахунок значних нервово-психічних перевантажень. Прагнення викладачів збільшити кількість інформації в навчальній комп'ютерній програмі у процесі інформатизації навчання та профе-

¹¹ Там само, с. 211-212.

¹² Гуревич Р. Інтернет і його соціальні мережі в сфері освіти: напрями використання / Р. Гуревич // Інформаційно-телекомунікаційні технології в сучасній освіті: досвід, проблеми, перспективи. – Ч. 1. – Львів: ЛДУ БЖД, 2012. – С. 52–56, с. 56.

¹³ Шелюх О. М. Деструктивний вплив нових медіа на сучасну молодь / О. М. Шелюх, Ю. Є. Шелюх // Інформаційно-телекомунікаційні технології в сучасній освіті: досвід, проблеми, перспективи. – Ч. 1. – Львів: ЛДУ БЖД, 2012. – С. 221–225, с. 224.

сійної підготовки призводить до включення захисних механізмів нервової системи учня, а бажання підвищити швидкість інформаційного потоку чи тривалість занять – до зниження якості навчальної інформації, що засвоюється, збільшення кількості помилок, погіршенню настрою і самопочуття користувача.

Шкода здоров'ю буде мінімальною, якщо дотримуватися певних правил використання ІКТ¹⁴:

- *Правильна організація робочого місця.* Площина екрану має бути перпендикулярною площині вікна. А сам дисплей бажано розташувати зліва від джерела природного освітлення так, щоб на екрані та клавіатурі не було прямих чи відбитих полісків. Погляд користувача має спрямовуватися на центр екрану, при цьому голову не можна нахиляти чи задирати. Сидіти бажано не ближче, ніж 70 см від монітора. Робоче місце повинно займати близько 6 м².
- *Дотриманням режиму праці.* Через кожні 45-60 хв. слід робити перерви. У паузах для відпочинку виконувати вправи для очей, хребта, рук. Частіше дивитись у далечінь.
- *Використання засобів індивідуального захисту:* напр. спеціальних світлофільтрів-окулярів тощо.
- *Повноцінне харчування.* Регулярне вживання вітамінів і мікроелементів.

ВИСНОВКИ

Отже, нові медіа, незважаючи на те, що є одним із засобів навчання, неперевершеним джерелом інформації, мають руйнівний вплив на фізичне та психологічне здоров'я людини, можуть підірвати правові та морально-етичні підвалини суспільства, здатні формувати ворожі, ксенофобські настрої, які провокують злочини та міжнародну ворожнечу. Запобігання не-

гативних аспектів ІКТ на становлення молоді особистості не можливе без поєднання зусиль держави, навчальних закладів і наукових установ, представників медіа, громадськості, батьків, без підвищення відповідальності всіх учасників інформаційного простору. Не викликає сумніву, що педагогам слід докласти значних зусиль, щоб формування необхідних якостей майбутніх поколінь за допомогою ІКТ одержало належну підтримку не лише від навчальних закладів, а й від широкої громадськості.

RESUME

Психолого-педагогічні проблеми поширення інформаційно-комунікаційних технологій

Розглядаються основні психолого-педагогічні проблеми та небезпеки, пов'язані з широким впровадженням засобів ІКТ. Викладено проблеми надмірного використання ІКТ, передусім санітарно-гігієнічні та психофізіологічні. Проаналізовано негативний вплив окремих ІКТ на формування цілісної соціальної особистості, прояви адиктивної поведінки молоді внаслідок зловживання ІКТ. Подано правила використання ІКТ у навчанні та повсякденному житті. Зроблено висновок, що профілактика негативного впливу ІКТ на формування молодого покоління потребує підвищення відповідальності всіх учасників інформаційного простору.

SUMMARY

Psychological and Pedagogical Problems of Information and Communication Technologies' Distribution

The main psychological and pedagogical problems and dangers associated with the widespread introduction of ICT are under consideration. The article expounds the problem of excessive use of ICT, especially sanitary-hygienic and physiologi-

¹⁴ Лапаєнко С. В. Психолого-педагогічні умови використання комунікаційних технологій в системі професійної освіти / С. В. Лапаєнко, Ю. С. Красильник // Інформаційні та телекомунікаційні технології в сучасній освіті : досвід, проблеми, перспективи : зб. наук. праць. – Вип. 1. – Львів : ЛДУ БЖД, 2006. – С. 131–135, с. 135.

cal ones. The author analyzes the negative impact of certain ICT on the formation of a coherent social identity, signs of addictive behavior among youth by the misuse of ICT. The rules of using ICT in education and everyday life are proposed. It is concluded that prevention of the negative impact of ICT on the formation of the younger generation needs to increase accountability of all participants in the information space.

STRESZCZENIE

Psychopedagogiczne problemy upowszechnianie technologii informacyjne i komunikacyjne

Podstawowe psychologiczne i pedagogiczne problemy i zagrożenia związane z powszechnego wprowadzenia środków ICT jest pokazywanie. Problemu nadmiernego stosowania ICT, szczególnie higienicznych i fizjologicznych jest wyjaśnienie. Przeanalizowane negatywny wpływ niektórych ICT na tworzenie spójnej tożsamości społecznej, objawy uzależnienia wśród młodzieży przez nadużycie technologii teleinformatycznych. Podano przepisy dotyczące wykorzystania ICT w edukacji i życiu codziennym. Stwierdza się, że zapobieganie negatywnego wpływu ICT na kształtowanie młodego pokolenia wymaga zwiększenia odpowiedzialności wszystkich uczestników przestrzeni informacyjnej.

БІБЛІОГРАФІЯ

Васянович Г. П. Педагогічна етика : навч.-метод. посібник / Григорій Петрович Васянович. – Львів: «Норма», 2005. – 344 с.

Ветрова І. Г. Використання комп'ютерів у навчанні молодших школярів і його вплив на формування їхньої психіки / І. Г. Ветрова, В. А. Вербенко // Комп'ютер у школі та сім'ї. – 2001. – № 2. – С. 22–25.

Гуревич Р. Інтернет і його соціальні мережі в сфері освіти: напрями використання / Р. Гуревич // Інформаційно-телекомунікаційні технології в сучасній

освіті : досвід, проблеми, перспективи. – Ч. 1. – Львів : ЛДУ БЖД, 2012. – С. 52–56.

Жалдак М. І. Педагогічний потенціал інформатизації навчального процесу // Розвиток педагогічної і психологічної наук в Україні 1992 – 2003 : зб. наук. пр. до 10-річчя АПН України / АПН України. – Ч. 1. – Харків: ОВС, 2002. – С. 371–383.

Застосування телекомунікаційних засобів у навчальному процесі (психолого-педагогічні аспекти) : навч.-метод. посібник / авт. кол.; за ред. М. А. Смольсон. – К. : Педагогічна думка, 2008. – 256 с.

Лапаєнко С. В. Психолого-педагогічні умови використання комунікаційних технологій в системі професійної освіти / С. В. Лапаєнко, Ю. С. Красильник // Інформаційні та телекомунікаційні технології в сучасній освіті : досвід, проблеми, перспективи : зб. наук. праць. – Вип. 1. – Львів : ЛДУ БЖД, 2006. – С. 131–135.

Маклаков Г. Ю. Медико-біологічні аспекти дистанційної освіти / Г. Ю. Маклаков // Теорія та методика навчання математики, фізики, інформатики. – Т. 3. – Кривий Ріг : Вид. відділ НМетАУ. – 2002. – С. 161–165.

Почепцов Г. Г. Информационные войны / Г. Г. Почепцов. – М. : Рефл-бук ; К. : Ваклер, 2001 – 576 с.

Робак В. Медіа-педагогіка: аналіз інноваційного зарубіжного досвіду / Робак Володимир // Діалог культур : Україна у світовому контексті : Філософія освіти : зб. наук. праць. – Львів : Сполом, 2002. – Вип. 8. – С. 70–92.

Шелюх О. М. Деструктивний вплив нових медіа на сучасну молодь / О. М. Шелюх, Ю. Є. Шелюх // Інформаційно-телекомунікаційні технології в сучасній освіті : досвід, проблеми, перспективи. – Ч. 1. – Львів : ЛДУ БЖД, 2012. – С. 221–225.